

TARTUNTATAUTILAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTUS – Säädösvalmisteluhankkeen suunnitelma

Suunnitelma

Laadittu/ Hyväksytty	Muutos					
20.9.2023						

Hankkeen nimi

Tartuntatautilainsäädännön uudistus

VAHVA-asianumero

VN/25987/2023

Hankeikkunatunniste

STM071:00/2023

<https://hankeikkuna.vnv.fi/app#/redirect/lainsaadanto/112065>

Asiasanat

Tartuntatautilaki, pandemia, tartuntatauti, epidemia

Hankkeen tausta

Tartuntataudit aiheuttavat merkittävää sairastavuutta ja kuolleisuutta niin Suomessa kuin kansainvälisestikin. Tartuntataudit aiheuttavat myös mittavia tuotannon menetyksiä työstä poissaolojen vuoksi, ja niiden torjunta on myös taloudellisesti perusteltua. Tartuntatautiepidemioiden leviämisen ehkäisemiseksi käytettävät välttämättömät toimet saattavat häiritä vakavasti yhteiskunnan toimintaa. Vakavia häiriöitä syntyy myös, jos iso osa työvoimasta on yhtä aikaa sairaana, tai jos jokin avainhenkilöryhmä, esimerkiksi terveydenhuoltohenkilöstö, joukkomittaisesti sairastuu.

Tartuntatautilaki uudistettiin edellisen kerran kokonaisuudessaan vuonna 2016 (1227/2016, HE 13/2016 vp) ja uutta lainsäädäntöä alettiin soveltaa 1.3.2017 lähtien. Covid-19-pandemian aikana tartuntatautilakiin jouduttiin tekemään useita väliaikaisia muutoksia, sillä voimassa oleva lainsäädäntö ei tarjonnut riittäviä toimivaltuuksia pandemian hallinnalle. Covid-19-pandemiasta saatujen kokemusten lisäksi tartuntatautilaissa on havaittu myös muita muutostarpeita johtuen globaalin toimintaympäristön muutoksesta, vaikutuksista, joita mahdolliset uudet pandemiat aiheuttaisivat, tavoitteesta minimoida epidemioiden yhteiskunnalle mahdollisesti aiheutuvia haitallisia vaikutuksia, kansainvälisistä sopimuksista sekä erityisesti tarpeesta sovittaa yhteen EU-lainsäädäntö kansallisen lainsäädännön kanssa.

Tartuntatautilain uudistamisen välttämättömyyteen ovat kiinnittäneet huomiota sekä eduskunta, ylemmät lainvalvojat että lakia soveltavat tahot. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on tartuntatautilain covid-19-pandemian hallintaa koskevien väliaikaisten säännösten käsittelyn yhteydessä korostanut tarvetta tartuntatautilainsäädännön uudistukselle.¹ Oikeuskansleri on useaan otteeseen tuonut esille tarpeen tartuntatautilainsäädännön uudistukselle sekä pandemiasäätelyn tarpeellisuudelle.²

Hankkeen tavoite ja vaikutukset

Hankkeen tavoitteena on kehittää ja tehostaa tartuntatautien torjuntaa sekä varautumista tartuntatautiepidemioihin ja pandemioihin. Lainsäädännön uudistuksen tavoitteena on vastata toimintakentän tarpeisiin muun muassa toimivaltuuksien selkeyttämiseksi, riittävien ja oikea-aikaisten tartuntatautien torjuntakeinojen säätämiseksi lakiin, sekä toimeenpanna Suomea koskevat EU- ja kansainväliset tartuntatauteja koskevat velvoitteet kansallisesti. Hankkeen tuotoksena syntyisi uudistettu tartuntatautilaki sekä siihen liittyvät asetukset.

¹ Kts. esim. PeVL 9/2021 vp, PeVL 50/2021 vp sekä lisäksi PeVL 44/2020 vp, ja PeVM 11/2020 vp, PeVL 7/2021 vp tartuntatautilain yleisistä sääntelytarpeista.

² Kts. esim. Oikeuskanslerin vuoden 2020 vuosikertomuksessaan huomauttanut, ettei tartuntatautilakia ole valmisteltu tilanteeseen, jossa terveydenhuoltojärjestelmän voimavarat ja esimerkiksi tartuntatautilääkärin riittävyys ovat vakavasti uhattuna. Lisäksi oikeuskansleri on ratkaisussaan OKV/419/10/2022 todennut, että tartuntatautilaissa on koronaviruspandemian yhteydessä ilmennyt laajasti muutostarpeita ja että lainsäädännön johdonmukaisuuden ja soveltamisen kannalta kyseisessä ratkaisussa tarkasteltu tartuntatautilain kehittämistarve olisi järkevintä toteuttaa osana tartuntatautilainsäädännön kokonaisuudistusta.

Hankeen keskeisenä vaikutuksena on terveysturvallisuuden parantuminen ja tartuntatautien väestön terveydelle aiheuttaman uhan ehkäisy ja torjunta. Muut vaikutukset ovat riippuvaisia siitä, millaisia sisällöllisiä muutoksia lainsäädäntöön mahdollisesti tulisi sekä millaisia toimia tartuntatautien esiintymisessä tapahtuvat muutokset edellyttävät. Tartuntataudista, epidemiasta tai pandemiasta riippuen vaikutukset yhteiskuntaan, talouteen sekä yksilöihin ja yhteisöihin voivat vaihdella hyvin paljon, eikä kaikkia vaikutuksia liene mahdollista arvioida kattavasti.

Laajuus

Kyseessä on laaja uudistus, jossa arvioidaan tartuntatautilain uudistustarpeita kokonaisuutena. Esitys sisältäisi arviolta yli 100 pykälää. Hankkeen kesto olisi noin 3 vuotta (2023–2026).

Suhde hallitusohjelmaan

Pääministeri Orpon hallitusohjelman ”Vahva ja välittävä Suomi” (Valtioneuvoston julkaisuja 2023:58) mukaan hallitus on sitoutunut toteuttamaan sellaisia sosiaali- ja terveystalouden uudistuksia, joiden avulla hyvinvointialueet pystyvät varautumaan tulevaisuuden haasteisiin tehokkaammin (s. 21). Hallituksen tavoitteena on kehittää sosiaali- ja terveydenhuollon valmiutta ja varautumista vastata kansainvälisiin, kansallisiin ja alueellisiin riskeihin normaali- ja poikkeusoloissa vahvistamalla viiden yhteistyöalueen roolia. Hallitus kehittää sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöä siten, että myös normaaliolojen häiriötilanteissa viranomaisilla on riittävästi keinoja tarvittaessa sitovasti ohjata ja johtaa tilannetta sekä mukauttaa toimintaa riittävien palvelujen ja toimeentulon turvaamiseksi. (ss. 38–39, Valmius ja varautuminen) Julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin roolit ja tehtävät häiriötilanteissa, poikkeusoloissa sekä varautumisessa on tarkoitus kirjata selkeästi lainsäädäntöön (s. 44, Koordinaation vahvistaminen ja palveluiden integraatio). Hallitus kiinnittää erityistä huomiota varautumisvastuiden aukottomaan toteutumiseen ja yhteistoiminnan toteutumiseen alueellisten viranomaisten kanssa (s. 58, Valtion aluehallinto). Lisäksi hallitus kiinnittää erityistä huomiota valmiuden, varautumisen ja hallinnon resilienssin kysymyksiin (s. 58, Yleinen hallintopolitiikka). Lisäksi hallitus on sitoutunut toteuttamaan valtioneuvoston kanslian toimesta laajan, ulkopuolisen tutkimushankkeen koronakriisin opetuksista. Tutkimushankkeessa tullaan käsittelemään ainakin kriisin johtamista, varautumista ja perusoikeusrajoituksia (s. 178, Kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyttä vahvistetaan).

Hankeeseen vaikuttavat EU- ja kansainväliset säädökset

Vuoden 2022 lopulla tulivat voimaan ns. EU:n terveysunioniasetukset, jotka koskevat keskeisesti sosiaali- ja terveydenhuollon varautumista ja valmiutta:

- EU-asetus Euroopan lääkeviraston roolin vahvistamisesta kriisivalmiudessa ja -hallinnassa lääkkeiden ja lääkinnällisten laitteiden osalta (2022/123, voimassa 31.1.2022 alkaen)
- EU-asetus tautien ehkäisyn ja valvonnan eurooppalaisen keskuksen perustamisesta annetun asetuksen 851/2004 muuttamisesta (2022/2370, voimassa 6.12.2022 alkaen)
- EU-asetus rajat ylittävistä vakavista terveysuhkista (2022/2371, voimassa 6.12.2022 alkaen)
- EU-asetus toimenpidekehyksestä kriisin kannalta olennaisten lääketieteellisten vastatoimien tarjonnan varmistamiseksi kansanterveysuhan ilmetessä unionin tasolla (2022/2372, voimassa 6.12.2022 alkaen)

EU direktiivi 2022/2557 kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvystä ja direktiivin 2008/114/EY kumoamisesta annettiin 14.12.2022 (Critical Entities Resilience, CER-direktiivi). Sisäministeriö valmistelee lainsäädäntöä, jolla direktiivi toimeenpannaan kansallisesti lokakuuhun 2024 mennessä.

Ehdotus EU-direktiivistä ja asetuksesta yleisen lääkelainsäädännön uudistamiseksi annettiin 26.4.2023. Huomioiden ehdotuksen laajuuden, on todennäköistä, että sen käsittely EU:ssa kestää useita vuosia.

Maailman terveysjärjestö WHO:n jäsenmaat ovat päättäneet joulukuussa 2021 pandemiavaruutumista ja -vastetta koskevan sopimuksen (nk. pandemiasopimus) valmistelusta. WHO on covid-19-pandemian kokemusten pohjalta ryhtynyt lisäksi valmistelemaan muutoksia kansainväliseen terveyssäännöstöön (International Health Regulations, IHR). Tavoitteena on, että sopimus ja säännösten muutokset voitaisiin hyväksyä WHO:n yleiskokouksessa keväällä 2024.

Lisäksi Suomen jäsenyys puolustusliitto Natoon 4.4.2023 alkaen voi aiheuttaa muutostarpeita tartuntatautilainsäädäntöön.

Hankeeseen vaikuttavat kansalliset lainsäädäntöhankkeet

Tartuntatautilainsäädännön uudistamisella on liittymäpintoja muuhun käynnissä olevaan tai suunniteltuun kansallisen lainsäädännön uudistamiseen. Keskeisiä säädöshankkeita ovat valmiuslain, terveydensuojelulain, velvoitevarastointilain sekä lääkelain mahdolliset uudistukset sekä virastouudistus.

Hankkeen kohderyhmät ja sidosryhmät

Tartuntatautien torjunnan yleinen suunnittelu, ohjaus, kehittäminen ja valvonta ovat STM:n vastuulla. Tartuntatautien torjuntaa tehdään kuitenkin laajassa viranomaisyhteistyössä myös sosiaali-terveys- ja pelastustoimialan ulkopuolella. Torjuntatyö edellyttää diagnostiikkaa, hoitoa, lääkkeitä ja rokotteita sekä joskus yksilön perusoikeuksia rajoittavia toimia. Joskus epidemia tai pandemia voi aiheuttaa yhteiskunnan häiriötilanteen tai jopa poikkeusolot, jolloin tilanteen hallinta voi edellyttää tavanomaisesta poikkeavia toimenpiteitä. Tartuntatautien torjuntatyön ensisijainen edunsaaja on väestö, jonka terveyden suojeleminen on toiminnan tavoitteena.

Tartuntatautilain uudistamista koskevan lainsäädäntöhankkeen keskeisiä sidosryhmiä ovat:

- muut ministeriöt: TEM, OM, LVM, SM, OKM, VM, MMM, UM
- STM:n hallinnonalan asiantuntijalaitokset ja viranomaiset: THL, Fimea, Työterveyslaitos, Valvira, aluehallintovirastot
- hyvinvointialueet ja HUS-yhtymä
- Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- kunnat
- muiden hallinnonalojen viranomaiset: Traficom, Ruokavirasto, Poliisihallitus, Rajavartiolaitos, Tulli
- työmarkkinaosapuolet, palkansaajat, kansalaisjärjestöt, elinkeinoelämän toimijat
- yksityinen sosiaali- ja terveydenhuollonsektori
- Yhdenvertaisuusvaltuutettu ja Tietosuojavaltuutettu.

Vastuut ja resurssit

Vastuuministeri	Sanni Grahn-Laasonen
Valmistelusta vastaavan yksikön päällikkö	Jari Keinänen
Vastuuvalmistelija	Mirka-Tuulia Kuoksa (varalla: Saara Karttunen)
Muut valmistelijat	Tartuntatautitiimi (STM/TUTO/HYT), asiantuntijoita muista STM:n yksiköistä ja osastoilta
Valmisteluavustaja	Eevi Tynkkynen ja myöhemmässä vaiheessa nimettävä taittaja
Muu, mikä	Nimitettävän työryhmän jäsenet
Resurssitarve ministeriön hallinnonalalla (htv)	6

Hankkeen organisointi

STM asettaa hankkeelle ohjausryhmän ja työryhmän koko hankekaudelle. Ohjausryhmä vastaa hankkeen edistymisestä aikataulussa, ohjeistaa työryhmän työskentelyä, linjaa ja tarkentaa hankkeen tavoitteita sekä ratkoo mahdollisia ristiriitatilanteita. Ohjausryhmään kuuluu keskeisten ministeriöiden ja asiantuntijalaitosten johtavia virkamiehiä. STM vastaa ohjausryhmän puheenjohtajuudesta. Ohjausryhmän asiantuntijasihteerinä on vastuuvastuuvalmistelija. Lisäksi ohjausryhmälle nimetään tekninen sihteeri. Ohjausryhmä kokoontuu 2–4 kertaa vuodessa. Ohjausryhmä raportoi hankkeen edistymisestä poliittiselle johdolle. Ohjausryhmän kokousasiakirjat ovat lähtökohtaisesti julkisia.

Hankkeen työryhmä vastaa hankkeen toteuttamisesta aikataulun mukaisesti. Työryhmään nimetään noin 20 asiantuntijaa STM:stä, STM:n hallinnonalalta sekä muilta hallinnonaloilta. Työryhmän jäsenillä tulee olla mahdollisuus käyttää riittävä määrä työaikaansa hankkeeseen. STM vastaa työryhmän puheenjohtajuudesta. Työryhmän sihteeristö muodostuu STM:n virkamiehistä. Työryhmä kokoontuu noin kerran kuukaudessa. Työryhmä raportoi toiminnastaan ohjausryhmälle. Työryhmän kokousasiakirjat ovat lähtökohtaisesti julkisia. Työryhmän valmisteluasiakirjat ovat julkisia niiden valmistuttua.

Työryhmä voi tarpeen mukaan asettaa alatyöryhmiä tiettyjen teemojen, erityiskysymysten tai kokonaisuusien valmistelua varten. Alatyöryhmien jäseniksi voidaan ottaa asiantuntijoita ohjausryhmän ja työryhmän ulkopuolelta. Alatyöryhmän puheenjohtajana toimii työryhmän jäsen. Alatyöryhmät raportoivat työryhmälle.

Sidosryhmiä osallistetaan hankkeen toteutukseen järjestämällä tilaisuuksia, joiden yhteydessä on mahdollista käydä keskustelua lainsäädännön kehittämistarpeista ja ratkaisuista. Tilaisuudet voivat olla luonteeltaan työpajoja, seminaareja, keskustelu- tai kuulemistilaisuuksia. Tilaisuuksiin osallistuville tahoille lähetetään erillinen kutsu. Tilaisuuksien johtopäätöksistä tiedotetaan hankkeen verkkosivuilla.

Varsinaisen hankeorganisaation lisäksi hankkeen edistymisestä raportoidaan tarpeen mukaan Tartuntatautien neuvottelukunnalle, Sosiaali- ja terveydenhuollon poikkeusolojen neuvottelukunnalle, kansainvälisille sidosryhmille sekä muille mahdollisille toimijoille.

Ministeriön sisäinen käsittely-/hyväksymismenettely

Pvm	Käsittely
31.8.2023	Ministerin briiffi hankesuunnitelmasta
syyskuu	Ohjausryhmän ja työryhmän asettamispäätös (ministeri ja OP/KP, VNOS 3:1.21 §)
valmistelun edetessä	TUTO jory, STM jory, ministerin briiffit

Hankkeen vaikutukset

	Vaikutus kyllä/ei/ei tiedossa	Muutokset € tai vähäisiä/ mittavia
Kehysvaikutukset (kehyskausi 2023–2027)	ei tiedossa	
Talousarviovaikutukset (vuosi 202x)	ei tiedossa	
Muutokset alaisen hallinnon tietojärjestelmiin	ei tiedossa	
Uusia toimeenpanotehtäviä alaiselle hallinnolle	ei tiedossa	
Tehtäviä siirretään tai uusia toimeenpanotehtäviä toisen hallinnonalan viranomaiselle	ei tiedossa	
Muutokset toisen hallinnonalan tietojärjestelmiin	ei tiedossa	

Hankkeen vaiheet

Esivalmistelu

Esivalmistelu käynnistyi keväällä 2022, kun STM kokosi yhteen eri viranomaisten ja toimijoiden STM:lle toimittamia näkemyksiä tartuntatautilainsäädännön kehitys- ja muutostarpeista. Muistio oli lausuntokierroksella Lausuntopalvelussa 18.1.–17.3.2023 välisen ajan. Lausuntoja vastaanotettiin 541 kappaletta, joista 465 oli yksityishenkilöiden antamia. Tunnistettujen kehitys- ja muutostarpeiden sekä lausuntokierroksella saadun palautteen perusteella STM päätti säädösvalmisteluhankkeen käynnistämisestä sekä hankkeen ohjausryhmän ja työryhmän asettamisesta.

Valmistelu

Hanke käynnistyy syksyllä 2023 ohjausryhmälle ja työryhmälle järjestettävällä yhteisellä ”kick-off”-tilaisuudella, jossa käsitellään hankkeen taustaa, tavoitteita sekä suunniteltua toteutusta. Tilaisuuden jälkeen työryhmä aloittaa säädösvalmistelun ohjausryhmän linjausten mukaisesti. Työryhmän työskentelyä tukemaan järjestetään syksyllä 2023 sekä keväällä 2024 sidosryhmätyöpajoja eri teemakokonaisuuksiin liittyen (Liite 1: työpajoja koskeva suunnitelma). Työpajojen tarkoituksena on osallistaa sidosryhmiä lain valmisteluun. Työpajoissa pyritään yhdessä keskustellen tunnistamaan kehitystarpeita, ideoimaan ratkaisuvaihtoehtoja sekä arvioimaan niiden vaikutuksia. Työpajojen tuotoksena syntyvät materiaalit tukevat samanaikaisesti tehtävää säädösvalmistelua. Tartuntatautilainsäädännön rakenteen, säännösten sekä vaikutusten arvioinnin luonnostelu työryhmän sihteeristössä sosiaali- ja terveysministeriössä. Luonnoksen käsittely jatkuu työryhmässä ja sen alatyöryhmissä vuoden 2024 ajan. Tiedonkeruuta suunnitellaan ja toteutetaan säädösvalmistelun edetessä.

Valmisteluvaiheen lopussa esitys käännetään sekä toteutetaan lausuntokierros, laintarkastus, käsittely kuntatalouden neuvottelukunnassa sekä hyvinvointialueiden neuvottelukunnassa sekä mahdollinen lainsäädännön arviointineuvoston tarkastus sekä oikeuskanslerin ennakkotarkastus. Valmisteluvaihe kattaa myös em. vaiheista mahdollisesti ilmenneiden muutosten valmistelun esitykseen.

Eduskuntakäsittely

Kun valmisteluvaihe on saatettu päätökseen ja hallitus on sen hyväksynyt, annetaan esitys tartuntatautilainsäädännöstä eduskunnalle. Eduskuntakäsittelyyn varataan riittävästi aikaa, sillä esitys tulee todennäköisesti olemaan laaja ja edellyttää käsittelyä useissa eri valiokunnissa. Sosiaali- ja terveysvaliokunta toimii mietintövaliokuntana.

Jälkiarviointi

Uudistettu tartuntatautilainsäädäntö tulee voimaan, kun eduskunta on hyväksynyt lain ja Tasavallan Presidentti on sen vahvistanut. Lainsäädäntöä ryhdytään soveltamaan siirtymäajan jälkeen. Jälkiarvioinnissa arvioidaan uudistetun lainsäädännön toimivuutta, sen tavoitteiden toteutumista, vaikutuksia sekä mahdollisia voimaantulon jälkeen ilmenneitä kehitys- tai täsmennystarpeita. Jälkiarviointi toteutetaan, kun uudistettu lainsäädäntö on ollut voimassa riittävän kauan, jotta arviointi voidaan tehdä tarkoituksenmukaisella tavalla.

Aikataulusuunnitelma

HE:n nimi	Tartuntatautilaki	
Hankkeen toimikausi	Hallituskausi 2023–2027	
<i>1 Tarvittaessa kannanotto ministeriön pyynnöstä hankkeen toteuttamisedellytyksiin liittyvät laillisuusksymykset</i> <i>2 Suunnitelmaan lisätään myös alustavat ajankohdat hankkeen poliittiselle käsittelylle ministerivaliokunnassa tms.</i> <i>3 Tarvittaessa tarkemmin kohdassa Lisätietoja/huomautuksia tai erillinen suunnitelma</i> <i>4 Tarvittaessa yksilöidään tarkemmin</i> <i>5 Tarvittaessa kannanotto ministeriön pyynnöstä hallituksen esitysluonnokseen liittyen</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Arvio aikataulusta</i>
	Muistio tartuntatautilain kehitystarpeista	2023 (lausunnoilla 18.1.–17.3.2023)
	Hankesuunnittelutyöpaja ja hankesuunnitelman laatiminen, ml. viestintäsuunnitelma	elokuu 2023
	Johtopäätökset esivalmistelusta ²	syksy 2023
	Hankkeen asettamispäivä	syksy 2023
	OKV:n kannanotto laillisuusksymyksiin (hanke) ¹	
	Kuulemistilaisuus/tilaisuudet ³	Useita valmistelun eri vaiheissa
	Vaikutusarviointien toteuttaminen ³	kevät 2024–syksy 2024
	Dispositio HE:stä	kevät 2024–syksy 2024
	Pykälä- ja perusteluluonnokset ⁴	kevät 2024–syksy 2024
	HE-lausuntoversio (käännös valmis)	kevät 2025
	HE-luonnos lausuntokierroksella	kevät 2025 (8 vkoa)
	Lausuntotiivistelmä	kevät 2025
	OKV:n kannanotto laillisuusksymyksiin (HE) ⁵	
	Lausuntopalautteen aiheuttamat muutokset tehty	kevät 2025
	Kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunta + hythanek	kevät 2025
	Lainsäädännön arviointineuvoston käsittely	kevät 2025
	Muutuskäännökset (käännös valmis)	syksy 2025
	Laintarkastus	syksy 2025
	Laintarkastuksen aiheuttamat muutokset tehty	syksy 2025
	OKV:n ennakkotarkastus OKV:n pyynnöstä	syksy 2025
	Taittotyö (taitettavaksi/perustaitto valmis)	syksy 2025
	HE:n tekninen viimeistely ja RV/VN-listat	syksy 2025
	RV- ja VN-käsittely	syksy 2025–kevät 2026
HE:n eduskuntakäsittely	syksy 2025–kevät 2026	
TP vahvistaa lain	syksy 2025–kevät 2026	
Lain täytäntöönpanotoimet ³	kevät 2026	
Lain voimaantulo	syksy 2026	
Hankkeen päättymisen	2026	
Jälkiarviointi (vuosi)	2030	

Riskit ja niiden hallinta

Hankkeen tavoitteiden saavuttamista voivat haastaa erilaiset, muun muassa ulkoiset, organisatoriset, teknologiset, osaamiseen liittyvät sekä henkilöstö- ja taloudellisiin resursseihin liittyvät riskit. Keskeisten riskien tunnistaminen mahdollistaa toimenpiteiden suunnittelun niiden ehkäisemiseksi.

Tartuntatautilainsäädännön uudistamisen toteutuksen ulkoinen riski on sellainen toimintaympäristön muutos, joka joko edellyttäisi taloudellisten ja/tai henkilöresurssien priorisointia toisiin tehtäviin tai muuttaisi merkittävästi uudistustyölle asetettuja tavoitteita. Toteutuessaan merkittävä toimintaympäristön muutos edellyttäisi hankesuunnitelman sopeuttamista vallitsevaan tilanteeseen. Hankkeen edistymistä suunnitellussa aikataulussa seurataan ja tarvittaessa työtehtäviä priorisoidaan tai delegoidaan. Henkilöstön

kuormittumista ehkäistään ja jatkuvuutta turvataan sijaismenettelyllä, hyödyntämällä yhteiskäyttöisiä työtiloja sekä huolehtimalla hankkeen sisäisestä viestinnästä.

Keskeinen riski hankkeen toteutumisen kannalta on ristiriita kehitystarpeiden ja valtiosääntöoikeudellisten reunaehtoien välillä. Lainsäädännöllisesti haastavien kysymysten ratkominen edellyttää laaja-alaista asiantuntemusta ja yhteistyötä sekä toimivaa päätöksentekoa. Hankkeen hallintomalli on suunniteltu tukemaan laadukasta ja osallistavaa poikkihallinnollista valmistelua. Uudistusta rakennetaan voimassaolevan lain pohjalle. Säätelyn yksityiskohtaisuutta pyritään välttämään sovellettavuuden varmistamiseksi.

Covid-19-pandemian aikana tartuntatautilainsäädäntöön kohdistui median ja kansalaisten laajaa mielenkiintoa, sillä se oli avainlaki pandemian hallinnassa. On odotettavaa, että myös tartuntatautilain uudistaminen kiinnostaa väestöä, mistä osoituksena on runsas määrä yksityishenkilöiden antamia lausuntoja koskien muutostarpeita koskenutta muistiota. Tartuntatautilaki sisältää säännöksiä, joilla on vaikutuksia perusoikeuksiin, minkä vuoksi on erityisen tärkeää, että valmistelu on avointa ja osallistavaa. Hankkeelle laaditaan erillinen viestintäsuunnitelma, hankkeen edistymisestä viestitään aktiivisesti ja viestintää sopeutetaan tarpeen mukaan.

Työskentelymenetelmät ja työvälineet

Hankkeen työskentelymenetelmien ja työvälineiden tarkoituksena on tukea tehokasta ja vaikuttavaa säädösvalmistelua. Ohjausryhmä, työryhmä ja alatyöryhmät määrittelevät itse työskentelymenetelmänsä. Periaatteena on, että menetelmät tukevat tiedonkulkua, tiedon hallintaa, osallistumista ja jatkuvuutta. Kokouskäytännöissä noudatetaan valtioneuvoston erillistä ohjeistusta.

Hankkeen asiakirjat arkistoidaan valtioneuvoston digitaaliseen arkistoon (VAHVA). Hankkeen käytännön toteutusta varten luodaan digitaalinen yhteiskäyttötyötila, jonne myönnetään käyttöoikeudet ohjausryhmän, työryhmän sekä harkinnan mukaan myös alatyöryhmien jäsenille. Hankkeen johtamisen tukena hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan erillisiä hankehallinnon digitaalisia työkaluja.

Viestintä

Tartuntatautilainsäädännön uudistukselle laaditaan oma, erillinen viestintäsuunnitelma, jossa listataan viestinnän tavoitteet ja keinot. Lakiuudistus toteutetaan avoimesti ja vuorovaikutteisesti keskeisten sidosryhmien kanssa. Valmistelu on laajapohjaista ja varmistaa sidosryhmäyhteistyön ja asiantuntijoiden kuulemisen.

Yksi lakihankkeen tärkeimmistä tavoitteista on yhteiskunnallinen hyväksyttävyys. Viestinnällä tähän pyritään kertomalla avoimesti lakiuudistuksen etenemisestä ja erilaisten ratkaisuiden taustoista. Keskeisille sidosryhmille järjestetään lakiuudistuksen edetessä keskustelutilaisuuksia valituista teemoista. Keskustelutilaisuuksista kirjoitetaan aina uutinen STM:n verkkosivuille.

Viestinnän toimet:

- Viestintäsuunnitelma lakiuudistuksen tueksi
- Keskeisille sidosryhmille järjestettävät keskustelutilaisuudet
- Tiedotteet
- Mediainfo

Liite 1. Suunnitelma teemakohtaisista työpajoista

Teemat	Alateemat	Keskeiset sidosryhmät	Työpajojen alustava aikataulusuunnitelma
1. Pandemiapaja 1: Elinkeinotoiminta ja työ	• pandemiaan liittyvät elinkeinonharjoittamista koskevat toimet, • paikallisiin epidemioihin liittyvät toimet, • työnantajan ja työntekijän oikeudet ja velvollisuudet, • korvauksia koskeva sääntely • Terveysturvallisuusinstrumentti	• THL • Työterveyslaitos • hyvinvointialueet • TEM • OKM • elinkeinoelämä • tapahtuma-ala • liikunta-ala • ravintola-ala • työmarkkinajärjestöt	marraskuu 2023
2. Pandemiapaja 2: Vapaa liikkuvuus	• Rajojen terveysturvallisuutta koskeva sääntely (mm. IHR) • Maahantuloilmoitus • Rajoituksen paikallis- ja pitkän matkan liikenteessä rajojen sisällä	• THL • hyvinvointialueet • Ahvenanmaan maakunnan hallitus • LVM • SM • OM • Traficom • Rajavartiolaitos • Finavia • Helsingin satama • VR • rajakuntia • paikallisliikenne • kotimaan liikenne	joulukuu 2023
3. Yhteinen terveys	• mikrobilääkeresistenssi • hoitoon liittyvät infektiot • zoonosit • asiakas- ja potilasturvallisuus • ehkäisy ja seuranta • rajoitukset sosiaali- ja terveydenhuollossa	• THL • Työterveyslaitos • hyvinvointialueet • Ahvenanmaan maakunnan hallitus • MMM • YM • Ruokavirasto • Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus • sote-alan työmarkkinajärjestöjä	helmikuu 2024
4. Tietojen hallinta	• Tarvittavat rekisterit • Rekistereiden pitoon liittyvä sääntely • Tietojen luovuttamista koskeva sääntely • Teknisten tarpeiden määrittely • Ilmoittamisvelvollisuudet • Terveysturvallisuusinstrumentti, tekninen toteutus • Mahdollinen tartuntojen jäljityssovellus • Maahantuloilmoitukset	• THL • Fimea • Työterveyslaitos • Kela • hyvinvointialueet • Ahvenanmaan maakunnan hallitus • DVV • Avi ja Valvira • LVM • Tietosuojavaltuutettu	maaliskuu 2024

5. Rokotukset	• Kansallinen rokotusohjelma ja sen seuranta ja arviointi • Rokottaminen julkisella ja yksityisellä sektorilla • Kirjaaminen • Rokottajan pätevyys/ koulutusvaatimukset • Rokotussuoja sosiaali- ja terveydenhuollossa • Rokotteiden kohdentaminen eri väestöryhmiin ja alueellisesti	• THL • Fimea • Työterveyslaitos • hyvinvointialueet • Ahvenanmaa • OKM • Suomen Rokotetutkimus oy (FVR) • Yksityisen terveydenhuollon toimijoita • Ammattikorkeakouluja / ammattikouluja? • sote-työmarkkinajärjestöjä	huhtikuu 2024